

Ringmärkningen vid Falsterbo fågelstation 1994

Ringling at Falsterbo Bird Observatory 1994

Lennart Karlsson, Sophie Ehnbohm & Göran Walinder

Meddelande nr 171 från Falsterbo fågelstation

Under 1994 ringmärktes totalt 28 460 fåglar av 86 arter vid Falsterbo (medeltal 1980-93: 23 457). Vid fyren var fångstsummorna under våren och första hälften av hösten lägre än normalt. Däremot var det gott om fågel vid fyren under höstens senare del, främst på grund av kraftiga flyttningsrörelser hos en rad s.k. invasionsarter: Blåmes, talgoxe, nötskrika, grönsiska och gråsiska. Vid Flommen var framför allt sävsångaren ovanligt talrik.

I denna rapport lämnas, förutom rena sifferuppgifter, några kortfattade kommentarer till årets fångstresultat och till de återfynd som rapporterats. Avslutningsvis presenteras en lista över "Meddelanden från Falsterbo fågelstation" publicerade under 1994.

Ringmärkningen vid Falsterbo bedrevs under 1994 enligt samma standardiserade rutiner som 1980-93, det vill säga med daglig fångst vid fyren under både vår (21.3-10.6) och höst (21.7-10.11), samt i vassarna på Södra Flommen (21.7-30.9). Antalet dagligen använda nät (max 20 på vardera lokalen) varierade med väderleken, främst vindförhållandena. Under dagar med ihållande nederbörd eller hård vind bedrevs ingen fångst. Den dagliga fångsttiden var, precis som tidigare, minst fyra timmar under våren och minst sex timmar under hösten, från gryningen räknat.

Totalt ringmärktes 28 460 fåglar av 86 arter. Det är den tredje högsta årssumman genom tiderna (högst: 37 286, 1988), och endast några hundratal från den näst högsta. Mindre än en procent ligger utanför det standardiserade programmet. Totalsummans fördelning på arter och säsonger redovisas i Appendix. Säsongssummorna från fyren och Flommen är direkt jämförbara med motsvarande uppgifter i ringmärkningsrapporterna för 1980-93, publicerade i Anser 1981-94.

I denna rapport behandlas endast data fr.o.m. 1980, om ej annat anges. I jämförelser

mellan fångstsiffror från olika år avser uttrycken "medeltal", "normalt" etc. tioårsmedeltalet 1983-92. Denna period ersätter härmed den tidigare använda (1980-89), främst för att få ett enhetligt index för både fyren och Flommen, och inte behöva ta hänsyn till att fångsten på den sistnämnda lokalen upphörde den 15 september under de tre första åren på 80-talet. Eventuella klockslag avser alltid svensk normaltid.

Väder 1994

Samtliga väderdata är hämtade från SMHI (1994, 1995) samt från SMHI:s väderstation vid Falsterbo fyr. Uppgifter ur SMHI:s långtidsstatistik har vänligen tillhandahållits av Haldo Vedin, SMHI. Året som helhet var åter något mildare än normalt i södra Sverige, delvis en effekt av den extrema värmen i juli. Däremot bröts den sex år långa sviten av milda vintrar. Januari var visserligen 1,5 till 3 grader mildare än normalt i södra Sverige (däremot 2-4 grader kallare i norr). I februari bredde kylan ut sig också över Sydsverige och även vid Falsterbo noterades en månadsmedeltempera-

tur under noll, vilket är ovanligt. Marken var snötäckt och is bildades eller drev in längs stränderna.

En vecka in i mars släppte vintern greppet och vädret blev mildare och ostadigare. Flera lågtryck passerade och gav relativt stora regnmängder (mars är annars en tämligen nederbördsfattig månad): 52 mm i Falsterbo mot normalt 32. Även i början april regnade det ymnigt, särskilt den 13-14 då det kom 35 mm på ett dygn. Efter en råkall början blev det mildare kring den 10, och medeltemperaturen för månaden blev 2-3 grader högre än normalt i hela landet.

Under slutet av april och första hälften av maj rådde i huvudsak uppehållsväder. Därefter inleddes en lång period med ostadigt väder och relativt låga temperaturer. Denna väder-typ fortsatte in i juni och för andra året i rad blev juni kylig och regnig. Till skillnad mot i fjol låg den ostadiga perioden i början av månaden. Särskilt kyligt var det i västra Sverige med medeltemperaturer på drygt två grader under den normala, medan den mesta nederbörden kom i östra och norra Sverige. På midsommarafton stabiliserades emellertid vädret och gav sommarens första värmebölja under den påföljande veckan.

Juli blev århundradets varmaste, med den ena värmeböljan efter den andra. Frånsett lokala åskväder var det rekordtorka i delar av Götaland. Medeltemperaturen var 3-4 grader högre än normalt i hela Sverige utom i norra Norrland. För första gången sedan mätningarna startade 1880 nådde temperaturen över trettiogradersstrecket vid väderstationen i Falsterbo (+30,2 den 31).

Sommarvädret fortsatte tolv dagar in i augusti, som därmed också blev varmare än normalt, särskilt i landets södra och östra delar. Därefter skedde en övergång till kyligare väder och efter långvarig torka kom rikligt med regn. Månadsnederbörden blev över genomsnittet i södra Sverige, på sina håll 2-3 gånger den normala.

I september noterades rekordstora nederbörds-mängder i södra Sverige, i hela Götaland mer än dubbla normalmängden. Vid Falsterbo, där vi så sent som i fjol uppmätte den största septembernederbörden sedan mätningarna

startade 1880, blev det åter nytt nederbördsrekord: 162 mm (tre gånger normalmängden). Mest regn föll under den första hälften av månaden. En stabilisering inträffade kring den 20, medan slutet av månaden bjöd på nya regnväder. Medeltemperaturen var nära den normala i större delen av landet.

Oktober var något kallare (1-1,5 grader) än normalt. Under månadens första dagar var det mycket kyligt och rekordtidigt snötäcke noterades i Uppland den 4. I mitten av månaden strömmade åter kall luft ned över landet.

November inleddes med lågtryckspassager och därefter en period med ostvindar, som avslutades i mitten av månaden då nya regnväder drog in, dock uppmättes inga större mängder. Det var tidvis mycket mildt med mer än +10 även mitt i natten. Den milda vädertypen fortsatte under resten av året. Nederbörden var riklig i december: ungefär dubbla normalmängden i södra Sverige.

Vindarna var under mars-april av växlande riktning, i mars och början av april med en viss dominans av västvindar. Under maj dominerade vindar från nord och ost, under 23 av månadens dagar (75%) var vindriktningen mellan nord och sydost (uppmätt dagligen kl 0700) mot 50% av dagarna i SMHI:s långtidsstatistik 1961-80. Under andra majdekaden var vindriktningen mellan nord och ost under samtliga dagar. Under de första tio dagarna i juni dominerade västvindar.

Vindarna var under våren i allmänhet svaga eller måttliga och särskilt i april var vindstyrkorna under 6 m/s under 2/3 av dagarna (mot ca hälften av dagarna 1961-80). Under april-maj blåste det sällan över 8 m/s (endast 10% av dagarna mot ca 25% 1961-80).

Inledningen av höstsäsongen präglades av svaga vindar av växlande riktning. Under tiden 21 juli - 10 aug var det vindstilla sju morgnar. Efter värmeböljornas slut inleddes en lång period med västvindar (SW-NW). Andelen dagar med västvindar var under augusti totalt 51%, vilket är en normal andel (1961-80: 51%). Vissa perioder, t.ex. 1-20 oktober, var dock västvindarna helt dominerande, medan den sista oktoberdekaden kännetecknades av vindar mellan SE och SW.

Tidvis blåste det också ganska friskt: under

34% av dagarna i aug-okt uppmättes vindstyrkor över 8 m/s (1961-80: 31 %). Kuling (>14 m/s) registrerades vid två tillfällen: den 28.9 och 16.10, men vid åtminstone tio andra tillfällen var vindstyrkan nära gränsvärdet eller överskred detta vid annan tidpunkt på dygnet. Hösten 1994 var jämfört med föregående höst mindre blåsig i inledningen men mera blåsig därefter. Till skillnad mot hösten 1993, som under långa perioder dominerades av ostvindar, var fördelningen av vindriktningar mera normal, dvs mest västvin-
dar.

A: Fyren 21 mars - 10 juni

Under vårsäsongen ringmärktes 2703 fåglar av 44 arter, en summa som ligger långt under medeltalet (4309) och är den näst lägsta i serien. Andelen tropikflyttare (alla arter inräknade) var ca 53%. Talrikaste arter var som vanligt rödhake 609 (medeltal 979) och lövsångare 831 (1554). Dessa två arter utgjorde tillsammans 53% (22+31) av säsongssumman, vilket är något lägre än den genomsnittliga andelen på 59% (22+36). Därutöver fångades endast tre arter till i mer än 100 exemplar, nämligen järnsparv 130 (180), rödstjärt 105 (99) och kungsfågel 150 (185). Se vidare Tabell 1 och Appendix.

Säsongssumman antyder att många arter fångades i betydligt lägre antal än normalt (Tabell 1). Antalet rödhakar är t.ex. det tredje lägsta i serien (15 år) och det efter en föregående höst då rekordmånga rödhakar ringmärktes! Eftersom inget samband finns mellan fångsten under en höst och påföljande vår, måste förklaringen snarare sökas i de aktuella väderförhållandena under flyttningstiden. Det är ett känt förhållande att gynnsamt sträckvä-

Tabell 1. Fångstsiffror för 20 valda arter under våren 1994 jämförda med medeltalen för 1983-92.

Number of ringed birds in 20 selected species in spring 1994 compared to averages 1983-92.

	1994	Medelv. 1983-92
Europaflyttare:		
<i>Species wintering in Europe (N Africa):</i>		
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	89	55
Järnsparv <i>Prunella modularis</i>	130	180
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	609	979
Koltrast <i>Turdus merula</i>	51	61
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	34	63
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	150	185
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	92	144
Tropikflyttare:		
<i>Species wintering in Africa (S of the Sahara):</i>		
Näktergal <i>Luscinia luscinia</i>	15	20
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	105	99
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	10	31
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	20	38
Årtsångare <i>Sylvia curruca</i>	92	120
Tömsångare <i>Sylvia communis</i>	53	72
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	94	71
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i> *	39	64
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i> *	44	53
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	831	1554
Grå flugsnappare <i>Muscicapa striata</i>	38	20
Svartvit flugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	31	49
Tömskata <i>Lanius collurio</i>	29	27

* övervintrar även N om Sahara / also wintering N of the Sahara

der ofta för fåglarna förbi Falsterbo, särskilt under våren. Man kan anta att detta åtminstone är en av orsakerna till det låga antalet rödhakar.

Ändå är det förvånande att dagssummorna under långa perioder var så extremt låga. Under hela första hälften av april låg de totala dagssummorna med ett undantag konstant under 30. Under säsongens två sista veckor låg dagssummorna med två undantag under 10! Man frågar sig onekligen hur vårsträcket av småfåglar över södra Östersjön egentligen går till. Fångst vid ytterligare ett par platser längs den skånska sydkusten kompletterade med

några inlandslokaler skulle kunna vara ett hjälpmedel att finna svaren.

Gärdsmyg, trädgårdssångare och grå flugsnappare fångades i högre antal än normalt, och summorna för rödstjärt och törnskata låg nära medelvärdena. För samtliga dessa utom gärdsmyg kan förklaringen sökas i den speciella vädersituationen runt mitten av maj då varm luft täckte kontinenten och kall luft täckte Skandinavien. Varmluften strömmade norrut (och med den massor av flyttfåglar), men pressades så småningom tillbaka av kalluften. Gränssonen mellan de två luftmassorna med moln och regn flyttade fram och tillbaka över Sydsverige och Östersjön. Det resulterade i onormala mängder rastande och vilsekomna fåglar i dessa områden. Vid Ottenby, Utklippan och Christiansö fångades dessa dagar mängder av tropikflyttare (Pettersson 1995, Strömberg 1995, brev). Vid Falsterbo var det inte på långa vägar så många som på de ovannämnda stationerna, även om dagssummorna var relativt något högre än under de flesta andra dagar.

Ingen dagssumma under säsongen kom att överskrida 200, något som faktiskt aldrig inträffat förut. Den högsta dagssumman erhöles, precis som 1993, den 16 april, då 196 fåglar ringmärktes (rödhake 135, kungsfågel 25). Endast vid fem ytterligare tillfällen uppnåddes tresiffriga tal, nämligen den 22 april (137; rödhake 92), 3 maj (166; rödhake 22, lövsångare 118), 10 maj (139; rödstjärt 18, lövsångare 93), 19 maj (147; ärtsångare 10, törnsångare 16, trädgårdssångare 22, svarthätta 11, lövsångare 53, grå flugsnappare 11) och 23 maj (101; rödstjärt 10, trädgårdssångare 19, lövsångare 42). Fångsten under dessa sex dagar utgör tillsammans ungefär en tredjedel av den totala säsongssumman.

Fångstens tidsmässiga fördelning för de talrikaste arterna framgår av Fig. 1. Kort- och medeldistansflyttarna passerade generellt enligt tidtabellen och mediandatum (den dag då hälften av säsongssumman uppnåts) inföll med få undantag ganska nära det normala (± 3 dagar). Den tiodagarsperiod inom vilken flest fåglar fångades inföll i allmänhet något senare än den genomsnittligt bästa, å andra sidan passerade fåglarna snabbt och inom den

senare delen av den normala sträckperioden fångades färre fåglar än normalt.

Tropikflyttarna passerade i allmänhet något tidigare än normalt. Naturligtvis sammanhänger det med att en relativt stor andel av säsongssumman uppnåddes under den ovan beskrivna perioden i mitten av maj, och att extremt låga fångstsiffror erhöles i slutet av maj och början av juni. Samma mönster gäller f.ö. även några arter som inte finns med i Fig. 1 såsom grå flugsnappare, svartvit flugsnappare och törnskata.

De ovanligare inslagen i vårens fångst utgjordes av två brandkronade kungsfåglar (30 mars 2k hona, 13 maj 2k hane), en mindre flugsnappare och fyra rosenfinkar.

B: Fyren 21 juli - 10 november

Under höstsäsongen ringmärktes 20 287 fåglar av 71 arter vid fyren, vilket är den tredje högsta säsongssumma som uppnåts (högst 1988: 23 600, medeltal: 12 792). Talrikaste arter var (medeltalen för 1983-92 i parentes): Rödhake 1451 (2050), lövsångare 1045 (1259), kungsfågel 3011 (1851), blåmes 6754 (3309), nötskrika 1306 (-) och grönsiska 2670 (548). Dessa sex arter utgör tillsammans ca 80% av säsongssumman. Ytterligare 13 arter fångades i tresiffriga antal, nämligen gärdsmyg, järnsparv, rödstjärt, taltrast, trädgårdssångare, gransångare, talgoxe, pilfink, bofink, bergfink, grönfink, gråsiska och domherre (se vidare Tabell 2 och Appendix).

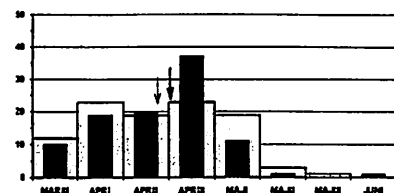
Tropikflyttare

För femte hösten i rad var fångstsummorna för många tropikflyttare lägre än respektive medeltal (Tabell 2). Antalet lövsångare var dock högre än 1000 för första gången sedan 1989 och för flera andra arter var siffrorna för 1994 i allmänhet något högre än tidigare under 1990-talet. Två arter, svarthätta och gransångare, låg något över medeltalen, möjligen sammanhängande med att de inte är "äkta" tropikflyttare utan även övervintrar norr om Sahara. Antalet tropikflyttare (samtliga arter inräknade) var ca 1900 (ca 500 fler än i fjol), motsvarande drygt 9% av säsongssumman.

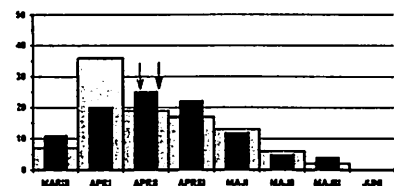
En pågående genomgång av fångstsiffrorna

EUROPAFLYTTARE Short- or medium-distance migrants

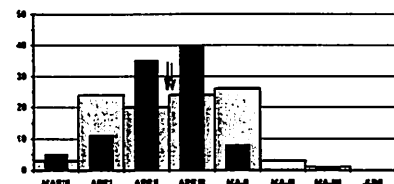
GÅRDSMYG *Troglodytes troglodytes*

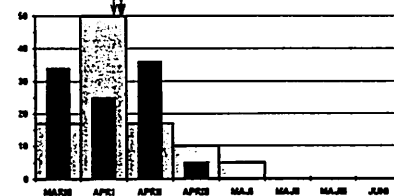
JÄRNSPARV *Prunella modularis*

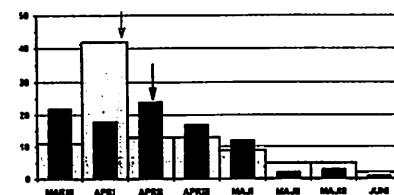
RÖDHÅKE *Erithacus rubecula*

KUNGSFÅGEL *Regulus regulus*

BOFINK *Fringilla coelebs*

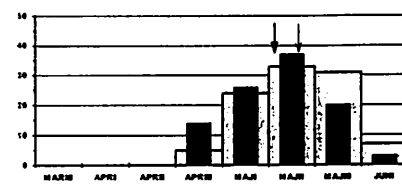

TROPIKFLYTTARE Long-distance migrants

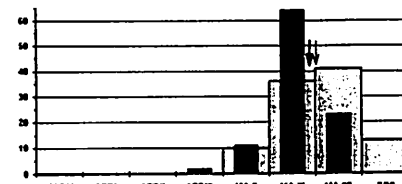
RÖDSTJÄRT *Phoenicurus phoenicurus*

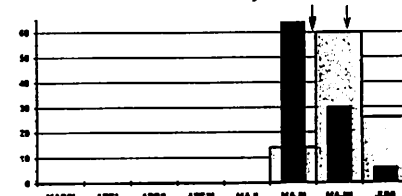
ÄRTSÅNGARE *Sylvia curruca*

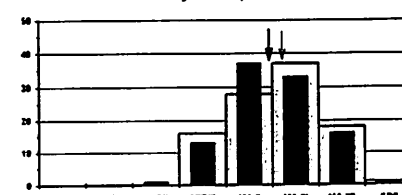
TÖRNSÅNGARE *Sylvia communis*

TRÄDGÅRDSSÅNGARE *Sylvia borin*

LÖVSÅNGARE *Phylloscopus trochilus*

Figur 1. Antal ringmärkta fåglar i procent per tiodagarsperiod under våren 1994 (svarta staplar), jämfört med medeltalen för 1983-92 (gråa staplar), valda arter. Pilarna visar mediandatum (fylld: 1994, öppen: 1983-92).

Number of ringed birds in percentages per decade in spring 1994 (black columns), compared to averages 1983-92 (grey columns), selected species. Arrows indicate median dates (filled: 1994, open: 1983-92).

Tabell 2. Fångstsiffror för några valda arter under hösten 1994 jämförda med medeltalen för 1983-92 (Fyren 21.7 - 10.11). För invasionsarterna anges tidigare högsta säsongssumma.

Number of ringed birds in some selected species in autumn 1994 compared to averages 1983-92 (Lighthouse garden 21.7 - 10.11). In irruptive species, the highest total from previous seasons is shown.

	1994	Medelv. 1983-92
Tropikflyttare:		
Species wintering in Africa (S of the Sahara):		
Trädpiplärka <i>Anthus trivialis</i>	54	162
Rödstjärt <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	118	176
Härmsångare <i>Hippolais icterina</i>	26	45
Ärtsångare <i>Sylvia curruca</i>	65	72
Törmsångare <i>Sylvia communis</i>	31	37
Trädgårdssångare <i>Sylvia borin</i>	138	210
Svarthätta <i>Sylvia atricapilla</i> *	95	93
Gransångare <i>Phylloscopus collybita</i> *	117	110
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	1045	1259
Gråflugsnappare <i>Muscicapastriata</i>	72	78
Svartvitflugsnappare <i>Ficedula hypoleuca</i>	68	126
Törnskata <i>Lanius collurio</i>	14	23
Europaflyttare:		
Species wintering in Europe (N Africa):		
Gärdsmyg <i>Troglodytes troglodytes</i>	485	452
Jämsparv <i>Prunella modularis</i>	163	248
Rödhake <i>Erithacus rubecula</i>	1451	2050
Koltrast <i>Turdus merula</i>	31	38
Taltrast <i>Turdus philomelos</i>	174	187
Kungsfågel <i>Regulus regulus</i>	3011	1851
Bofink <i>Fringilla coelebs</i>	309	144
Grönfink <i>Carduelis chloris</i>	148	101
"Invasionsarter":		
"Irruptive species":		
St. hackspett <i>Dendrocopos major</i>	19	81: 65
Svartmes <i>Parus ater</i>	31	90: 716
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	6754	90: 7003
Talgöxe <i>Parus major</i>	600	81: 1500
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	1306	81: 159
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	2670	88: 2899
Gråsiska <i>Carduelis flammea</i>	560	90: 274
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	242	91: 196

* övervintrar även N om Sahara / also wintering N of the Sahara

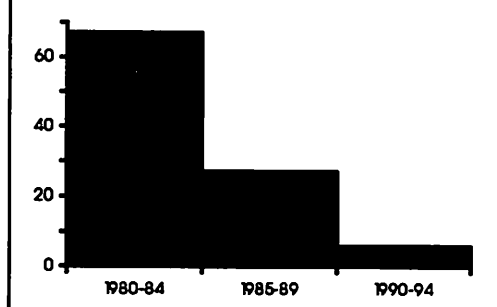
vid Falsterbo, visar med få undantag en markant nedgång för de tropikflyttande arterna, särskilt under 1990-talet. Det är en oro-väckande tendens, som omfattar många arter med skiftande miljökrav. Jämfört med de tioårsmedelvärden vi använder ligger siffrorna under 1990-talet i många fall konstant under (se t.ex. lövsångare i fjolårets rapport, Karlsson m.fl. 1994). I den 40 år långa inventeringsserien från Fågel-sångsdalen (Enemar m.fl. 1994) förekommer också en generell nedgång hos tropikflyttarna (utom svart-hätta). En orsak till detta antas vara, att stannfåglar och kortflyttare gynnsats av de milda vintrarna, stärkt sina bestånd och m.e.m. trängt ut långflyttarna.

Även hos arter som fångas i försvinnande litet antal märks en tydlig nedgång. Ett sådant exempel är gök-tytan. Sedan 1980 har 48 göktytor ringmärkts vid fyren under hösten. Under de fem första åren ringmärktes 32 av dessa, under de följande fem åren 13 och under 1990-talets fem första år endast 3, vilket innebär att arten inte längre är årlig (Fig. 2). Att denna nedgång inte beror på slumpen torde kunna ställas utom allt tvivel (jfr. Stolt 1994). Vad den beror på är desto svårare att veta, inte minst som gök-tytan för en undagömd till-varo.

Hösten 1994 passerade de flesta tropikflyttare nå- got senare än normalt vid

Figur 2. Ringmärkta göktytor *Jynx torquilla* höstarna 1980-94 i procent per femårsperiod (Fyren 21.7 - 10.11).

Wrynecks ringed in autumns 1980-1994 in percentages per 5-year period (lighthouse garden 21.7 - 10.11)

Falsterbo (Fig.3). Särskilt iögonfallande är att 36% av lövsångarna fångades under tiden 11-20 september (normalt 7%). Att fåglarna generellt passerade senare än normalt kan tyda på sen häckning (nytt häckningsförsök efter perioden med dåligt väder i början av juni? Jfr. även Flommen nedan.). En annan faktor är att enstaka dagar med mycket höga fångstsiffror efter en period med regn eller annat ogynnsamt flyttningssvår kan ha förskjutit tidtabellen några dagar.

Europaflyttare

Bland de arter, som flyttar inom Europa, var säsongssummorna för järnsparv (163) och rödhake (1451) ovanligt låga, för gärdsmyg (485) något högre än medeltalet och för kungsfågel (3011) väsentligt högre (Tabell 2). Fångstens tidsmässiga fördelning framgår av Fig. 3. Sålunda togs drygt tre fjärdedelar av rödhakarna före 1 oktober, och den bästa tiodagarsperioden inföll redan i mitten av september. I säsongens slutskede fångades något fler rödhakar än normalt (bl.a. 44 ex den 3 november), måhända ett tillskott av fåglar med ostligt ursprung (jfr. kungsfågel nedan).

Sannolikt har den ca tre veckor långa perioden med västvindar i slutet av september och början av oktober inverkat på såväl fångstsummor som tidtabell hos t.ex. gärdsmyg, järnsparv, rödhake och kungsfågel. Av erfarenhet vet vi att friska västvindar medför att dessa arter uppträder fåtaligare än vid motsatt vind-

riktning (jfr. t.ex. hösten 1993!). I synnerhet tycks detta gälla järnsparven: Under de dagar mer än 50 järnsparvar har fångats (= de nio högsta dagssummorna 1980-94) har det varit ostliga vindar under sju (Tabell 3).

Den sena toppen i fångsten av kungsfågel kan bero på ett tillflöde av fåglar som normalt skulle sträckt på andra sidan Östersjön. De flesta (758+187) fångades under två dagar, den 25 och 26 oktober. Dagarna dessförinnan blåste kraftig sydstvind och en kallfront passerade österut den 23-24. Dagssumman den 25 (758) är den högsta som uppnåtts under sista oktoberdekaden och den femte högsta överhuvudtaget. Vid ytterligare sex tillfällen har dagssummor på mer än 200 kungsfåglar uppnåtts efter den 20 oktober. Hälften av dessa inföll 1982, ett år då ungefär tre fjärdedelar av hela säsongssumman togs i senare hälften av oktober (Roos m.fl. 1983).

Partiella flyttare (invasionsarter)

Hösten 1994 skall gå till hävderna som den då "alla fåglar hals över huvud flydde ur skogarna". Så kändes det åtminstone när nötskrikor, mesar och siskor vällde fram. Arter, som till stor del lever av frukter och frön från olika trädslag uppträdde i sällan skådade antal, och i ringmärkningsprotokollen kom 60% av säsongssumman att utgöras av s.k. invasionsar-

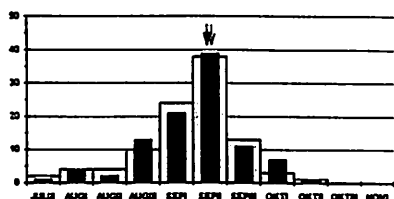
Tabell 3. Vindriktning och styrka (m/s) kl 0700 under dagar då mer än 50 järnsparvar *Prunella modularis* fångats vid fyren under höstarna 1980-94.

Wind direction and speed (m/s) 0700 hrs in days with more than 50 Dunnocks captured in the Lighthouse garden, autumns 1980-94.

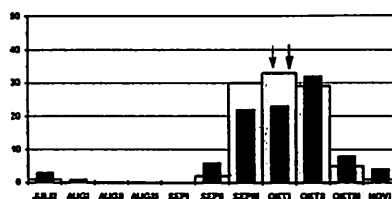
N	Datum	Vind	
		Rikt. n.	Styrka
109	83.09.29	ESE	2
105	82.10.11	E	10
86	80.09.27	-	0
85	80.09.19	SSE	2
66	93.09.13	ENE	5
64	84.09.15	E	7
63	86.09.24	NNW	7
58	93.09.24	E	3
55	85.09.26	E	1

TROPIKFLYTTARE *Long-distance migrants*

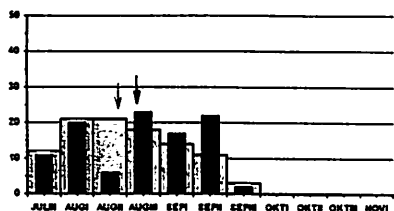
RÖDSTJÄRT *Phoenicurus phoenicurus*

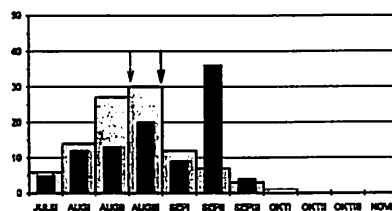
GRANSÅNGARE *Phylloscopus collybita*

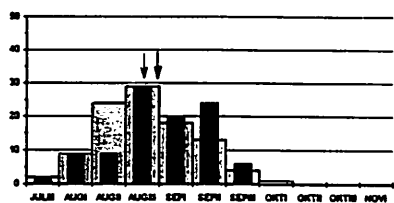
ÄRTSÅNGARE *Sylvia curruca*

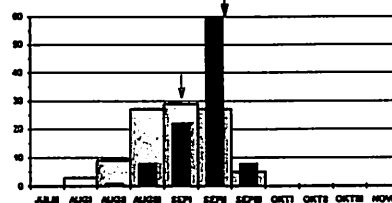
LÖVSÅNGARE *Phylloscopus trochilus*

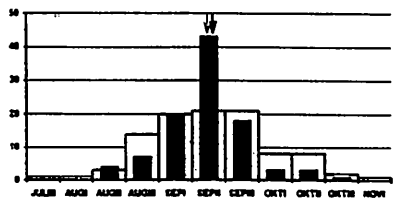
TRÄDGÅRDSSÅNGARE *Sylvia borin*

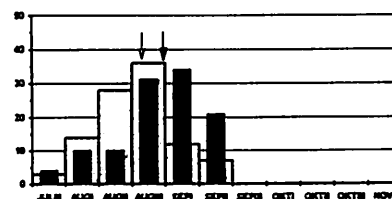
GRÅ FLUGSNAPPARE *Muscicapa striata*

SVARTHÄTTA *Sylvia atricapilla*

SVARTVIT FLUGSN. *Ficedula hypoleuca*

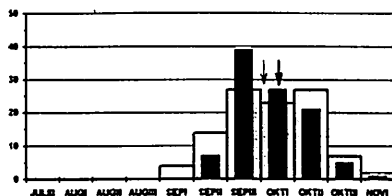
Figur 3. Antal ringmärkta fåglar i procent per tiodagarsperiod vid fyren under hösten 1994 (svarta staplar), jämfört med medeltalen för 1983-92 (gråa staplar), valda arter. Pilarna visar mediandatum (fylld: 1994, öppen: 1983-92).

Number of ringed birds in percentages per decade in autumn 1994 (lighthouse garden)(black columns), compared to averages 1983-92 (grey columns), selected species. Arrows indicate median dates (filled: 1994, open: 1983-92).

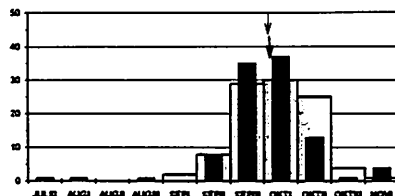

EUROPAFLYTTARE Short- or medium distance migrants

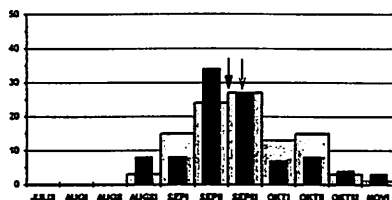
GÄRDSMYG *Troglodytes troglodytes*

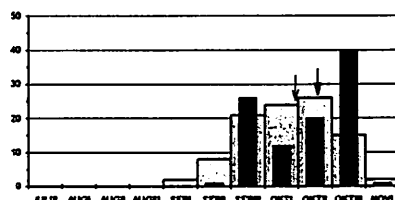
TALTRAST *Turdus merula*

RÖDHAKKE *Erithacus rubecula*

KUNGSFÅGEL *Regulus regulus*

ter (hackspettar, mesar, nötkräkor, nötskrikor, siskor, domherrar m.fl.).

I denna rapport lämnar vi bara en översikt av några arters uppträdande, därutöver finns ytterligare en rad intressanta uppgifter om t.ex. åldersfördelning, ruggning, fettupplagring och, inte minst, orsakerna till invasionerna, som snarast är ämnen till separata uppsatser.

Säsongssummorna var i många fall exceptionellt höga. För blåmes och grånsiska är summorna de näst högsta, endast överträffade av 7003 ex hösten 1990, respektive 2899 (1988). Nya "säsongsrekord" noterades för nötskrika (1306), gråsiska (560) och domherre (242). Det var väl egentligen bara talgoxen (600), som uppnådde en "måttlig" summa av de vanligare arterna. Därutöver fångades en rad andra partiella flyttare i mindre antal: Spillkråka 1, större hackspett 19, stjärtnes 35, svartmes 31, nötväcka 10, trädkrypare 17, nötkråka 12 (samtliga tjocknäbbade) och snösiska 8. Det skall tilläggas att antalet nötväckor också är "säsongsrekord", åtminstone för de 15 åren med standardiserad fångst. Under mesinvasionen 1975 ringmärktes dock 11 nötväckor (Roos 1977).

De talrikaste arternas tidsmässiga uppträdande framgår av Fig. 4. Blåmesarna följde i princip tidtabellen med maximum i månads-skiftet september-oktober. Talgoxarna var något tidigare än genomsnittet. Nötskrikorna var starkt koncentrerade till de två första veckorna i oktober. Grånsiskorna, däremot, förekom under hela hösten och den topp som inträffade i slutet av september beror på att över 800 ex fångades den 30.9. Gråsiska och domherre, slutligen, var naturligtvis vanligast i slutet av säsongen.

De tre bästa fångstdagarna för några arter har sammanställts i Tabell 4. De bägge mesarterna har de lägsta andelarna (ca en tredjedel) av totalsummorna inom dessa tre dagar, medan de övriga närmar sig hälften (gråsiskan t.o.m. över). Att nötskrikans flyttning har mer "invasionskaraktär" än mesarnas, framgår både av tabellen och av Fig. 4. Under perioden 4-12 oktober låg dagssummorna för nötskrika över 200 vid två tillfällen, över 100 vid två och resten av dagarna över 50. De flesta nötskrikorna fångades mitt inne i fyrdungen, där ett par äppelträd närmast fungerade som magneter på de hungriga skrikorna.

Tabell 4. De tre högsta dagssummorna och deras kumulativa andel (%) av säsongssummorna för sex invasionsarter vid Falsterbo (fyren) hösten 1994.

Three highest daily totals and their cumulative percentage of the seasonal totals in six irruptive species at Falsterbo (lighthouse garden) autumn 1994.

	Antal ex, datum						Procent		
	1	2	3	4	5	6	1	1+2	1+2+3
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	1076	2 okt	827	4 okt	624	10 okt	16	28	37
Talgoxe <i>Parus major</i>	79	4 okt	62	6 okt	46	8 okt	13	23	31
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	232	8 okt	205	6 okt	134	5 okt	18	34	44
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	838	30 sep	228	9 okt	190	16 okt	31	40	44
Gråsiska <i>Carduelis flammea</i>	107	10 nov	101	9 nov	93	3 nov	19	37	54
Domherre <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	58	3 nov	29	17 okt	25	25 okt	24	36	46

Grönsiskor började uppträda vid fyren redan i juni. Någon massiv anstormning, som i augusti 1988, blev det dock inte denna gång (2 ringmärkta i juli och 42 i augusti). Först omkring den 10 september blev arten mera frekvent i fångsten. Som nämnts ovan fångades över 800 grönsiskor den 30 september, en mulen dag med allt sämre sikt och tidvis lätt nederbörd. Vinden var sydvästlig, svag på morgonen men tilltagande under dagen. Ett mycket kraftigt finksträck ägde rum denna dag och stora flockar av grönsiska var i rörelse. De flockbundna grönsiskorna fångas lätt i stora antal. Har väl ett par fåglar fastnat får man gärna en stor del av flocken, och denna dag bestod flockarna ofta av hundratals grönsiskor. Något förvånande var att majoriteten av grönsiskorna var gamla fåglar, (jfr. Tabell 5), däribland många som inte fullbordat ruggningen, utan flyttade med växande eller oruggade vingpennor. Som en kommentar till uppgifterna i Tabell 5 kan sägas att invasionen 1988 bestod av två "vågor". I den andra vågen (oktober) var andelen gamla fåglar 54% (Karlsson m.fl. 1989), medan siffran för hela säsongen stannade vid 24%.

För såväl gråsiska som domherre kan avslutningen av säsongen den 10 november möjligen påverka värdena i Fig. 4 och Tabell 4. Även om någon fångst inte ägde rum efter detta datum, har vi en förnimmelse av att flyttningsrörelserna minskade drastiskt. Bästa fångstdagar för gråsiska var visserligen den 9 och 10 november,

alltså säsongens två sista dagar.

Alla gråsiskor utom två rasbestämdes. Inslaget av den sydliga rasen *cabaret* (N=216) var nästan 40%, vilket är en ovanligt hög andel för en säsong med gott om gråsiskor. Det är dessutom den högsta säsongssumman för *cabaret* någonsin. Under de senaste åren har *cabaret* spridit sig och ökat mycket snabbt i sydvästra Norge (J-E Röer muntl.), och kontrollerna av tre fåglar med norska ringar (jfr. nedan) tyder på att en del av tillskottet i vår fångst kommer därifrån. Förvånansvärt lite skilde de bägge rasernas tidtabell (Fig. 4) mediandatum för de sydliga (*cabaret*) inföll

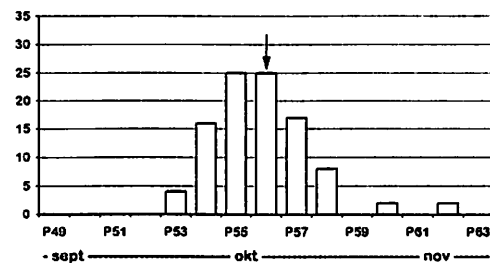
Tabell 5. Procentuell andel gamla (2+) fåglar av sex invasionsarter under hösten 1994 och fördelningens spännvidd under övriga invasionsår sedan 1980. (Invasionsår = blåmes >2000, talgoxe och grönsiska >500, övriga >100 märkta under en säsong).

Number of adults (Euring code 4) as a percentage of the seasonal totals in six irruptive species during autumn 1994 and the min.-max. values from other years with irruptions since 1980. (Years with irruptions = Blue Tit >2000, Great Tit and Siskin >500, others >100 birds ringed per season).

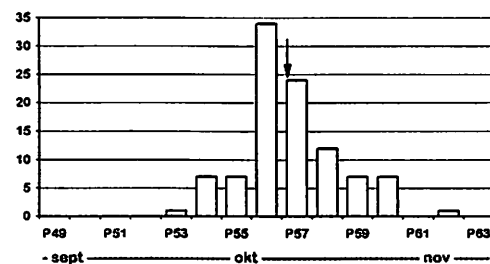
	1994	Övr. invasionsår	
	%	Min	max
Blåmes <i>Parus caeruleus</i>	10	1 (80)	23 (91)
Talgoxe <i>P. major</i>	17	6 (85)	15 (84)
Nötskrika <i>Garrulus glandarius</i>	8		4 (81)
Grönsiska <i>Carduelis spinus</i>	56	5 (93)	43 (81)
Nordl. gråsiska <i>C. f. flammea</i>	53	17 (90)	61 (88)
Sydl. gråsiska <i>C. f. cabaret</i>	31		25 (90)
Domherre <i>P. pyrrhula</i>	15	13 (88)	18 (80)

INVASIONSARTER Partial migrants

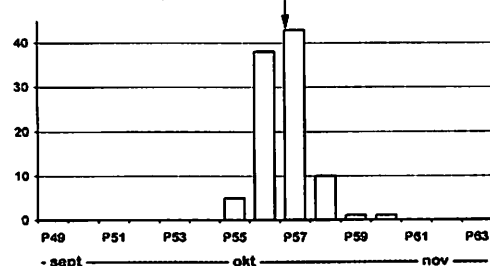
BLÅMES *Parus caeruleus*

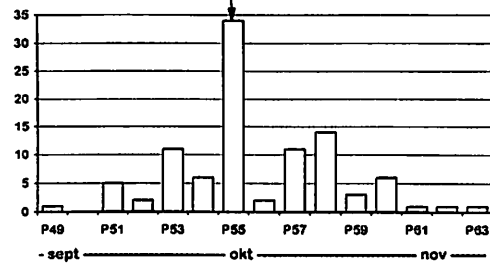
TALGOXE *Parus major*

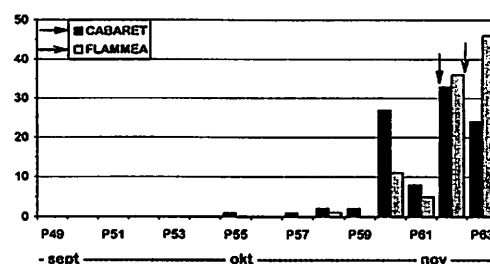
NÖTSKRIKA *Garrulus glandarius*

GRÖNSISKA *Carduelis spinus*

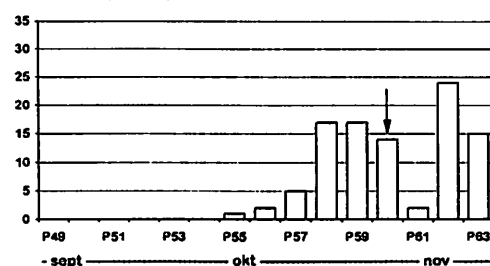

GRÅSISKA *Carduelis flammea*

2 CABARET FÅNGADE I SLUTET AV JULI EXCL.

DOMHERRE *Pyrrhula pyrrhula*

Figur 4. Antal ringmärkta fåglar i procent per femdagarsperiod (int. pentader) under hösten 1994 för sex invasionsarter. Pilarna visar mediandatum.

Number of ringed birds in percentages per pentade in autumn 1994 in six irruptive species. Arrows indicate median dates.

den 3 och för de nordliga (*flammea*) den 6 november. Som jämförelse kan nämnas att vid Ottenby, där 60% av gråsiskorna bestämdes till *cabaret*, inföll mediandatum för dessa den 16 oktober och för *flammea* den 26 oktober (Pettersson 1995). Precis som hos grönsiskorna noterades en hög andel gamla fåglar (Tabell 5) och fåglar med pågående eller avbruten ruggning även hos gråsiskorna, såväl nordliga som sydliga.

En viktig anledning till massflyttningen av de ovan behandlade arterna var sannolikt

födobrist, orsakad av dålig frösättning hos t.ex. al, björk, ek och gran. Några exakta uppgifter om detta har vi dock inte lyckats få tag i.

Med denna massförekomst av invasionsarter plus riklig förekomst av kungsfågel blev månadssumman för oktober åter femsiffrig (11 886, ca 500 fler än 1993). Även i senare delen av september uppnåddes mycket höga dagssummor. Vid fem tillfällen översteg dagssummorna 1000 ex nämligen den 26.9 (1274; gärdsmyg 89, rödhake 116, kungsfågel

Nötskrika nr 1000 beundras av (fr.v.) Stefan Svensson, Maria Andersson, Anders Lindström och Per Andell. Fyren 10 okt 1994. Foto: Karin Persson.

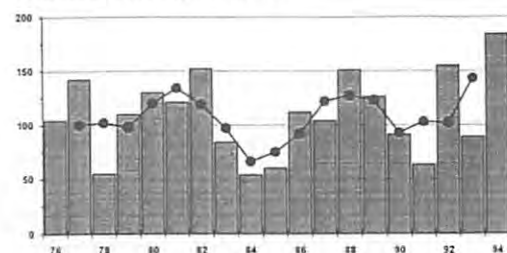
305, blåmes 619, grönsiska 67), 30.9 (1385; rödhake 89, kungsfågel 286, grönsiska 838), 2.10 (1333; kungsfågel 51, blåmes 1076, nötskrika 45), 4.10 (1044; blåmes 827, talgoxe 79, nötskrika 92) och 25.10 (1138; kungsfågel 758, blåmes 147, grönsiska 68). Vid ytterligare sex tillfällen uppnåddes dagssummor på mellan 500 och 1000 fåglar nämligen den 1.10 (664), 5.10 (517), 6.10 (967), 8.10 (685), 9.10 (989) och 16.10 (878). Nämnas skall också ett par höga dagssummor i augusti och november: 312 den 31.8 och 458 den 3.11 (högsta någonsin i november).

En och annan sällsynthet följde förstås med i denna lavin av flyttfåglar: en höksångare den 24.8, en kungsfågelsångare den 18.10, en taigasångare den 5.10, en tofsmes den 23.7 (född på Näset?), en gulhämpling den 23.9, åtta snösiskor (1 i okt + 7 i nov) och en dvärgsparv den 17.10.

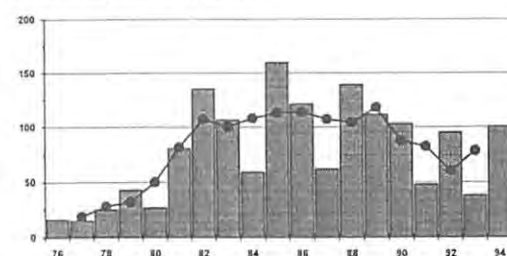
C: Flommen 21 juli - 30 september

Säsongssumman, 5314 märkta fåglar av 48 arter, hamnar på femte plats i den femton år långa serien och ligger drygt 400 över medeltalet för 1983-92 (4875). Talrikaste arter var som vanligt sävsångare (1014) och rörsångare (2599). Därtill fångades järnsparv (142), kärrsångare (110), lövsångare (341), blåmes (178), grönsiska (238) och sävsparv (303) i tresiffriga antal (se Tabell 6 och Appendix). Säv-, kärr- och rörsångare utgjorde tillsammans 70% av totalsumman.

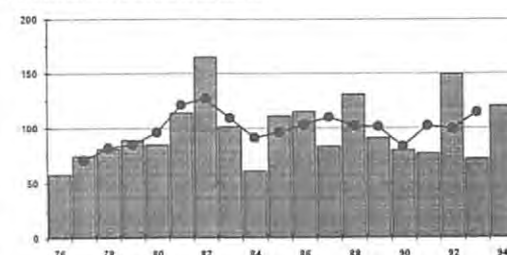
SÄVSÅNGARE *Acrocephalus schoenobaenus*

KÄRRSÅNGARE *Acrocephalus palustris*

RÖRSÅNGARE *Acrocephalus scirpaceus*

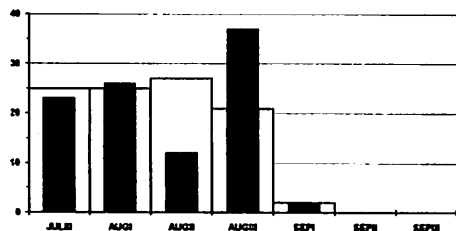

Figur 5. Långsiktiga trender i fångstsiffrorna för säv- *Acrocephalus schoenobaenus*, kärr- *A. palustris* och rörsångare *A. scirpaceus* 1976-94. Värdena för 1976-82 är omräknade med hänsyn till kortare fångstperiod. Index 100 = medelvärdet 1983-92: Sävångare 551, kärrsångare 110, rörsångare 2162.

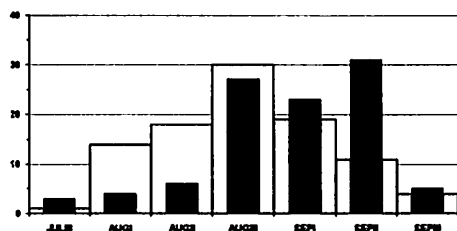
Long-term trends in ringing totals of Sedge, Marsh and Reed Warblers 1976-94. Figures from 1976-82 are recalculated with respect to shorter trapping period. Index 100 = average 1983-92: Sedge Warbler 551, Marsh Warbler 110, Reed Warbler 2162.

För första gången någonsin blev antalet sävsångare fyrsiffrigt, om än med nöd och näppe... Det var också gott om rörsångare, och säsongssumman 1994 är den fjärde högsta i serien. Antalet kärrsångare var däremot precis detsamma som medeltalet.

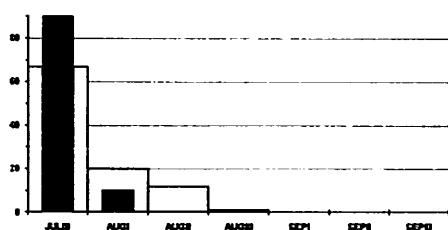
SÄVSÅNGARE 2+

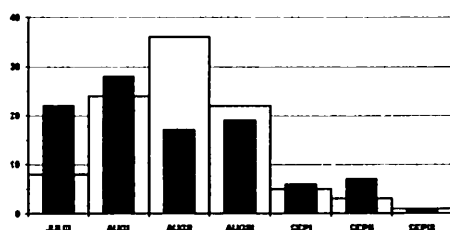
SÄVSÅNGARE 1K

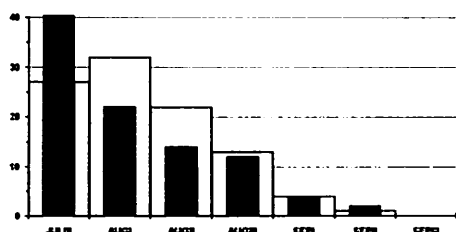
KÄRRSÅNGARE 2+

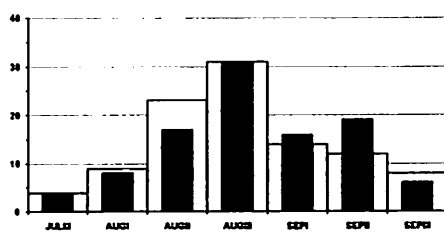
KÄRRSÅNGARE 1K

RÖRSÅNGARE 2+

RÖRSÅNGARE 1K

Figur 6. Antal ringmärkta gamla (2+, vänstra spalten) respektive unga (1k, högra spalten) säv- *Acrocephalus schoenobaenus*, kärr- *A. palustris* och rörsångare *A. scirpaceus* i procent per tiodagarsperiod vid Flommen 21.7 - 30.9. Svarta staplar = hösten 1994, gråa staplar = medelvärden 1983-92.

Number of ringed adult (Euring code 4, left) and young (Euring code 3, right) Sedge, Marsh and Reed Warblers in percentages per decade at Flommen 21 July - 30 September. Black columns = 1994. Grey columns = averages 1983-92.

Antalet buskskvättor var åter mycket lågt (21) och en tredjedel av dessa var gamla fåglar (normalt 17%). Buskskvättan tillhör också sedan länge den stora grupp tropikflyttare med minskande fångstsiffror som nämnts ovan.

Även kärrsångaren visar en minskande trend, medan, märkligt nog, fångstsiffrorna för både säv- och rörsångare ligger på en ganska jämn nivå eller, som i sävsångarens fall, t.o.m. tenderar att öka något (Fig. 5).

Sävsångare nr 1000. Foto: Henning Heldbjerg

Tidsmässigt fanns intressanta skillnader mellan säv-, kärr- och rörsångare (Fig. 6). Kärrsångaren flyttar bort tidigast av de tre (mediandatum 14.8 mot 22.8 för rör- och 25.8 för sävsångare), men hösten 1994 var mediandatum för kärrsångare redan den 6.8, alltså extremt tidigt. Mediandatum för rörsångare blev den 24.8 och för sävsångare den 2.9, dvs i det sistnämnda fallet betydligt senare än normalt.

Hos alla tre arterna flyttar de gamla fåglarna först. I Fig. 6 ser man att 90% av de gamla kärrsångarna fångades i juli (medelvärde 67%). Av de gamla rörsångarna fångades nästan hälften i juli mot normalt drygt fjärdedelen. Hos de gamla sävsångarna var bilden annorlunda: Normal andel under juli och de första tio dagarna i augusti, därefter färre än normalt under de följande tio, och slutligen en topp under den sista dekaderna i månaden. An-

delen gamla fåglar i säsongssumman blev för kärrsångare 19%, den hittills högsta som noterats (medelvärde 11%). Motsvarande siffror för rörsångare var 22% (25%) och för sävsångare 8% (11%) (se t.ex. Stolt (1994) för diskussion om den generellt högre andelen ungfåglar hos sävsångare). Omvänt betyder det alltså att andelen ungfåglar bland kärrsångarna var den lägsta som noterats medan den var något högre än genomsnittet bland säv- och rörsångarna.

En djärv, men inte alldeles grundlös tolkning av detta är att relatera fångstresultaten till rekryteringsområdena (i dessa fall = häckningsområdena) för de fåglar som fångas vid Falsterbo, samt det kyliga junivädrets (se ovan) inverkan på häckningsresultaten. Kärrsångarna, som flyttar åt sydost och därmed har det mest begränsade rekryteringsområdet (sydvästra Sverige, delar av Danmark), drabbades kanske värst av junivädret med negativa effekter på häckningsframgången som följd. Ett fåtal kan ha gjort nya häckningsförsök. De flesta ungfåglarna passerade dock tidigare än normalt, men det är värt att notera att en något större andel (14%) än normalt (10%) togs i september (Fig. 6).

Säv- och rörsångarna, som har betydligt större rekryteringsområden, drabbades inte i alla delar av det dåliga junivädret. Båda arterna flyttar bort senare än kärrsångaren, vilket ger mer tid för nya häckningsförsök. Av Fig. 6 att döma flyttade de gamla sävsångarna senare och de gamla rörsångarna tidigare än normalt, i båda fallen dock med normala andelar i september. För båda arterna gäller emellertid också att andelen ungfåglar under september var högre än genomsnittet. Normalt ligger ungefär en tredjedel (34%) av ungfågelfångsten i september, både för säv- och rörsångare. Under 1994 var dessa andelar 59% respektive 41%.

Tabell 6. Fångstsiffror för några valda arter under hösten 1994 jämförda med medeltalen för 1983-92 (Flommen 21.7 - 30.9).

Captures of some selected species during autumn 1994 compared to averages for 1983-92 (Reed bed area 21 July - 30 September).

	1994	Medelv. 1983-92
Ladusvala <i>Hirundo rustica</i>	33	157
Buskskvätta <i>Saxicola rubetra</i>	21	57
Sävsångare <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	1014	551
Kärrsångare <i>Acrocephalus palustris</i>	110	110
Rörsångare <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	2599	2162
Lövsångare <i>Phylloscopus trochilus</i>	341	954

Några rariteter blev det förstås också: en vattensångare (12.9), fyra trastsångare, en tågåsångare (30.9, första vid Flommen) och en videsparv (30.9).

Recoveries of Herring Gull ringed as nestlings at the small island Måkläppen, S of Falsterbo, 1979-80 and recovered during breeding season (April-June) at least four years after ringing (= adult breeding birds). Figures indicate the age of each bird at recovery.

På Måkläppen har gråtruten minskat kraftigt, särskilt under 90-talet, och man undrar förstås vart Måkläppens gråtrutar tagit vägen. Närmaste koloni finns på Eskilstorps holmar i

yttre Foteviken, varifrån dock endast ett par närliggande fynd finns under häckningstid. Övriga fynd under häckningstid ligger runt södra Östersjöns kuster (Figur 7).

Andra fynd från häckningstid var bl.a. en rödhake mitt inne i finska storskogen (Jyväskylä) och en trädgårdssångare i Småland.

De mest långväga fynden som rapporterades var som vanligt från Medelhavsområdet: Rödstart och lövsångare i Marocko samt taltrast och törnsångare i Algeriet. Vår hittills mest långväga kungsfågel återfanns nära Avignon i södra Frankrike i november, 1384 km SSW Falsterbo och 28 dagar efter märkningen (49 km/dag).

Vinterfynd av blåmes rapporterades från Sjöland (2) och Fyn. Vårfynd inkom bl.a. från Laesö, Skagen och Västergötland (2). Tyvärr saknas uppenbarligen en del fynd från i höstas; det vore ju underligt om inte en enda blåmes kontrollerats vid t.ex. Stigsnaes, såvida inte verksamheten där har upphört.

Vid Falsterbo kontrollerades 11 blåmesar märkta som boungar. Fem var från Revinge-

fältet och fyra från Göteborgsområdet; på båda ställena bedrivs intensiv märkning av blåmesar i holkar. De återstående två var från Närke respektive norra Småland. Dessutom kontrollerades sju blåmesar med danska ringar, märkta tidigare år eller våren 1994.

Märkningarna av nötskrika har hittills resulterat i 11 återfynd, varav 2 på västra Sjöland (nov, jan), ett i östra Småland och resten i Skåne.

En annan av invasionsarterna, gråsiskan, gav tre kontroller av fåglar med norska ringar (alla av rasen *cabaret*). Märkdata har hittills bara inkommit för en av dem: Klepp, S om Stavanger 3.9, kontrollerad 17.10. Ytterligare en *cabaret*-gråsiska kontrollerades 9.11, den var märkt vid Ottenby en vecka tidigare. Till resonemanget om rekryteringsområden för *Acrocephalus*-arterna ovan kan tilläggas att 11 främmande kontroller av säv- och 5 av rörsångare märkta norr om Falsterbo gjordes. De flesta var förstas märkta under flyttningen, men bland sävsångarna fanns en fågel med norsk ring (+ en för vilken märkdata ej erhållits), en med finsk och en med lettisk (den sistnämnda märkt 1.9 och kontrollerad vid Flommen 12 dagar senare). Alla rörsångarna bar svenska ringar. Dessutom kontrollerades en rysk och två svenska rörsångare, för vilka märkdata inte har inkommit än.

Slutligen två fynd av sävsångare, som är lite av varandras motsatser. Den ena märktes vid Flommen 1987 som ungfågel och kontrollerades vid Asköviken i Västmanland i maj 1994, 6 år och 8 månader senare. Detta är vår äldsta sävsångare och en av de äldsta kända. Staav (1989) anger 6 år och 1 månad som det "internationella åldersrekordet" och drygt 5 år som det svenska.

Den andra sävsångaren, en gammal (3+) hane märktes vid Flommen kl 07 den 6 augusti och kontrollerades 23 timmar senare vid Magdeburg i Tyskland, 346 km S om Falsterbo. Detta är vårt snabbaste fynd av sävsångare. Med antagandet att sävsångaren startar flyttningen inom en timme efter solens nedgång och landar ungefär en timme före dess upp-

Gråsiska – invasionsart -94. Foto: Jan Schützer

gång, så blir den aktiva flygtiden för den aktuella fågeln ca 7 timmar. Det betyder i sin tur en flyghastighet på 49 km/tim, en ganska hög hastighet för en sävsångare (medelhastighet ca 35 km/tim, Alerstam 1982). En titt på vädret det aktuella dygnet visar att vinden var NW 6-8 m/s, alltså lite sned medvind.

Meddelanden från Falsterbo fågelstation

Under tiden april 1994 fram till och med mars 1995 har följande nummer utkommit i stationens meddelandeserie.

165. Karlsson, L., Ehnbo, S. & Walinder, G. 1994. Ringmärkningen vid Falsterbo fågelstation 1993. (Summary: Ringing at Falsterbo Bird Observatory 1993.) -*Anser* 33: 77-96.
166. Roos, G. 1994. Sträckräkningar vid Falsterbo hösten 1991, särskilt björktrastens uppträdande. -*Anser* 33: 157-182.
167. Åkesson, S. 1994. Comparative orientation experiments with different species of passerine long-distance migrants: effects of magnetic field manipulation. -*Anim. Behav.* 48:1379-1393.
168. Kjellén, N. 1994. Differences in age and sexratio among migrating and wintering raptors in southern Sweden. -*Auk* 111(2): 274-284.
169. Åkesson, S. & Sandberg, R. 1994. Migratory Orientation of Passerines at Dusk, Night and Dawn. -*Ethology* 98: 177-191.

Särtryck av dessa uppsatser, liksom av tidigare publicerade meddelanden, kan beställas från fågelstationen (adress nedan).

Tack

I själva ringmärkningsarbetet deltog (förutom undertecknade): Per Andell, Geir Andersen, Maria Andersson, Luzius Fischer, Henning Heldbjerg, Nikolaj Kohler, Anders Lindström, Johan Lorentzon, Björn Malmhagen, Jens Mattsson, Karin Persson, Göran Svahn, Kaj Svahn och Stefan Svensson.

I Falsterbokommitten ingick (förutom undertecknade) Thomas Alerstam, PG Bentz, Paul Eric Jönsson, Johnny Karlsson, Nils Kjellén, Björn Malmhagen, Karin Persson, Roland Sandberg och Susanne Åkesson.

Ett speciellt tack också till Leif Hansson, för utmärkt handhavande av stationens ekonomi och för all god hjälp i alla möjliga sammanhang och vid alla möjliga tidpunkter.

Den löpande fältverksamheten finansieras genom inkomster från guidning och försäljning. Till guidningen erhålles årligen ekonomiskt stöd från SNV via Länsstyrelsens Miljövårdsenhet och från Vellinge kommun. Bidrag ur Crafoordska stiftelsen erhöles för inköp av avancerad datorutrustning. Anslag ur Nils Olof Berggrens fond (Kungl. Fysiografiska Sällsk., Lund) har erhållits för speciella projekt (Fotoprojektet, blåhakeorientering, ESF-projektet).

Till ovanstående och till alla andra som engagerat sig i eller bidragit till stationens verksamhet under 1994 framför vi härmed vårt hjärtliga tack.

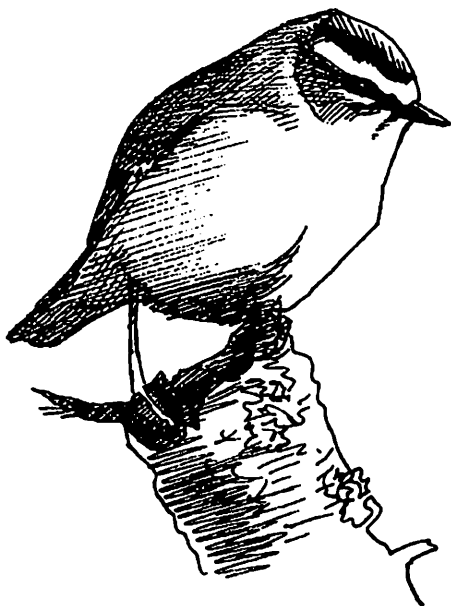
Referenser

- Alerstam, T. 1982. Fågelflyttning. Lund.
- Enemar, A., Cavallin, B., Nyholm, E., Rudebeck, I. & Thorner, A.M. 1994. Dynamics of a passerine bird community in a small deciduous wood, S. Sweden. -*Ornis Svecica* 65: 104.
- Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1989. Ringmärkningen vid Falsterbo fågelstation 1988. -*Anser* 28: 133-152.
- Karlsson, L., Ehnbo, S. & Walinder, G. 1994. Ringmärkningen vid Falsterbo fågelstation 1993. -*Anser* 33: 77-96.
- Pettersson, J. 1995. Ottenby fågelstation 1994. -*Calidris* 24: 16-20.

- Roos, G., Karlsson, L., Persson, K. & Walinder, G. 1983. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1982. -*Anser* 22: 77-88.
- Roos, G. 1977. Ringmärkningsverksamheten vid Falsterbo fågelstation 1968-75. -*Anser* 16:1-16.
- Staav, R. 1989. Åldersrekord för fåglar ringmärkta i Sverige. Aktuell lista 1989. -*Vår fågelvärld* 48: 251-275.
- Stolt, B.-O. 1994. Svensk ringmärkning 1993. I: SOF. 1994. *Fågelåret 1993*: 27-33.
- Strömberg, G. 1995. Ringmärkningsrapport för Utklippans fågelstation 1994. -*Fåglar i Blekinge* 31: 1-22.
- SMHI. 1994. Väder och vatten. Norrköping.
- SMHI. 1995. Väderåret 1994. Norrköping.

Summary

Daily trapping of migrants (mainly passerines) was carried out at Falsterbo (55.23 N, 12.50 E), southern Sweden, during spring and autumn of 1994. Annual and seasonal totals of all species are given in Appendix. Out of a grand total of 28 460 birds ($\bar{x}$ 1983-92 = 23 457), more than 99% were trapped within the standardized trapping scheme (A-C in Appendix).

A: *Fyren (lighthouse garden)* 21 March - 10 June

In spring 2703 birds of 44 species were ringed, which is considerably below the average for 1983-92 (4309). Most numerous were Robin 609 ($\bar{x}$ 1983-92: 979), Willow Warbler 831 (1554), Goldcrest 150 (185), Dunnock 130 (180) and Redstart 105 (99). With few exceptions, most species were trapped in numbers far below averages. See also Table 1 and Appendix.

Highest daily total was 196 on 16 April (Robin 135, Goldcrest 25). Only on five other occasions did the daily totals exceed 100, and for long periods they were below 30 (first half of April, end of May - beginning of June).

In short- or medium-distance migrants, spring migration in 1994 was in most cases close to the "normal" time-table (Fig. 1), according to median dates (< 3 days difference). The 10-day period during which most birds were trapped was generally somewhat later than normal, but on the other hand fewer birds were trapped at the end of the migration period.

The long-distance migrants were trapped somewhat earlier than normal, a probable effect of the weather conditions during mid-May (warm in the south, cold in the north), which made the birds set off from south of the Baltic Sea, whereafter they were confronted with the bad weather further north and landed on the southern coast of Sweden or on Baltic islands. Another effect is the low trapping figures at the end of the ringing season.

Rare species caught in spring were Firecrest (2), Red-breasted Flycatcher and Rosefinch (4).

B: *Fyren (lighthouse garden)* 21 July - 10 November

During this period, 20 287 birds of 71 species were ringed ($\bar{x}$ 1980-89: 12 792). Most numerous were Robin 1451 ($\bar{x}$ 1983-92: 2050), Willow Warbler 1045 (1259), Goldcrest 3011 (1851), Blue Tit 6754 (3309), Jay 1306 (-) and Siskin 2670 (548). In 13 other species the seasonal totals exceeded 100. See Table 2 and Appendix.

Firecrest (Peter Elfman)

This was the fifth consecutive autumn when in general there were fewer long-distance migrants ringed than normal (i.e. average 1983-92) (Table 2). However, more than 1000 Willow Warblers were ringed for the first time since 1989, and in some other species the numbers were not quite as low as earlier during the 1990s. The total number of long-distance migrants was ca 1900, which is around 500 more than in 1993.

Still, viewing the 15 years covered by the standardized ringing scheme (1980-94), there is a significant decrease among long-distance migrants, especially during the 1990s and even in species trapped in very small numbers. An example is the Wryneck (Fig. 2), with only 48 birds ringed since 1980.

Autumn passage of long-distance migrants was a bit later than normal in 1994 (Fig. 3). It is remarkable that 36% of the Willow Warblers were trapped in mid-September (normally only 7%). This could be an effect of very cold weather in June, making the result of the "normal" breeding very bad, combined with a more successful second breeding attempt during the warm period from end of June onwards.

In medium- and short-distance migrants the totals varied both up and down compared to the ten year average 1983-92. Dunnock and Robin were considerably fewer, while Goldcrest was very numerous (Table 2). The temporal distribution for some species is shown in Fig. 3. A long period (3 weeks) of rather strong westerly winds during end of September and beginning of October may have influenced the low totals in Dunnock and Robin. Especially Dunnocks seem to be trapped in low numbers during these conditions, and on days with high numbers of Dunnocks the wind has often been in the east (Table 3).

The late peak in the Goldcrest capture was maybe caused by an additional influx of birds which normally would migrate along the southern coast of the Baltic Sea. On 25 October 758 Goldcrests were ringed, which is the highest daily total recorded during the last decade of October and the fifth highest ever. It occurred after some days with strong winds from the south-east.

Irruptive species (partial migrants) were very numerous in autumn 1994. In Jay (1306), Redpoll (560) and Bullfinch (242) the totals are the highest ever recorded and in Blue Tit (6754) and Siskin (2670) they are the second highest. The temporal distribution in some of the most numerous species is shown in Fig. 4, and the three highest daily totals in Table 4. Jays were very concentrated to 4-12 October (really an irruption!), while for instance Siskins were present during the whole season, however most frequent from ca 10 September onwards. On 30 September more than 800 Siskins were ringed. A majority of the Siskins were adult birds (Table 5), many of them showing arrested moult of primaries or (more often) secondaries.

In Redpolls the two subspecies *Carduelis flammea cabaret* and *C.f. flammea* occurred rather simultaneously with median dates on 3 and 6 November respectively. The proportion of cabaret is very high for a season with an irruption. Three cabaret with Norwegian rings indicate the origin of the birds. Cabaret has increased very rapidly in numbers in SW Norway over the last years. As in Siskins a high proportion of the Redpolls were adult birds, and in some specimens arrested moult of secondaries was observed.

On five occasions the daily totals exceeded 1000, namely 26 September (1274), 30 September (1385), 2 October (1333), 4 October (1044) and 25 October (1138). On another six occasions more than 500 birds were ringed on the same day.

Some rare species were Barred Warbler, Pallas's Warbler, Yellow-browed Warbler, Serin, Arctic Redpoll (8) and Little Bunting.

C: Flommen (reed bed area) 21 July - 30 September

The total, 5314 ringed birds (48 species), is the 5th highest out of 15 ($\bar{x}$ 1983-92: 4875). Most species trapped here are long-distance migrants, especially *Acrocephalus* warblers, which were trapped in rather high numbers (Table 6). The number of Sedge Warblers (1014) is in fact the highest ever. Sedge, Marsh and Reed Warbler represented 70% of the

grand total. The general decreasing trend observed in many other species of long-distance migrants does not seem to apply to Sedge and Reed Warbler (Fig. 5).

Except for the *Acrocephalus* species mentioned, Dunnock, Willow Warbler, Blue Tit, Siskin and Reed Bunting were trapped in numbers exceeding 100. See also Table 6 and Appendix.

The temporal distribution varied among the three *Acrocephalus* species and also from the general pattern (Fig. 6). In all three species adult birds start autumn migration earlier than first year birds. In 1994 adult Marsh and Reed Warblers seem to have started autumn migration earlier than normal (average 1983-92), since exceptionally high proportions of the seasonal total were ringed during July - beginning of August. On the contrary, adult Sedge Warblers were caught proportionally later than normal (Fig. 6). The proportion of adults in Marsh Warbler was 19%, the highest ever recorded (average 11% 1983-92). Corresponding figures in Reed and Sedge Warbler were 22 (25) and 8 (11)% respectively. Inversely, it means that the proportion of first year birds in Marsh Warbler was very low, while it was somewhat higher than the average in Reed and Sedge Warbler.

There is a possible connection between these results on one hand and the recruitment (=breeding) areas combined with the extremely cold weather in June (especially in W Sweden) on the other. Marsh Warblers have the smallest recruitment area and are short of time, which means that if the first breeding attempt was spoiled by bad weather in June, there was little or no time to make a second one. Sedge and Reed Warblers have consid-

erably larger recruitment areas and, if the first brood was spoiled by bad weather, there was still time to make a new attempt.

Highest daily total was 463 on 12 September (Sedge Warbler 135, Reed Warbler 227). On another 18 days the totals exceeded 100.

Rare species trapped at this site were Aquatic Warbler, Great Reed Warbler (4), Yellow-browed Warbler and Rustic Bunting.

Recoveries

Between May 1994 and April 1995, 131 recoveries were reported and 80 birds ringed elsewhere (26 foreign) were controlled at Falsterbo. Additionally, 72 recaptures were made of birds ringed at Falsterbo more than three months earlier.

The ringing of Herring Gull chicks in 1979-80 still produces recoveries. Especially interesting now, since the Herring Gull colony at Måklappen has almost vanished. Recoveries during breeding season (April-June) are plotted in Fig. 7.

A Sedge Warbler was controlled after 6 years and 8 months, which is one of the oldest Sedge Warblers on record. There was also a very rapid Sedge Warbler reported: 23 hours after ringing at Flommen, it was trapped in Magdeburg, Germany, 345 km S of Falsterbo. Following the general pattern for nocturnal migrants, this bird was on active flight for about 7 hours, indicating an average speed of 49 km/h, (normal ca 35 km/h). On this particular night the wind was NW 6-8 m/s, i.e. the Sedge Warbler set off with a fair wind.

**Lennart Karlsson, Sophie Ehnbohm
& Göran Walinder**

Falsterbo fågelstation, Fyren, 239 40 Falsterbo.

APPENDIX

Ringmärkta fåglar vid Falsterbo fågelstation 1994 fördelade på fångstlokaler. A: Fyren 21 mars - 10 juni. B: Fyren 21 juli - 10 november. C: Flommen 21 juli - 30 september. D: Fångst utanför standardprogrammet. E: Pull.

Number of birds ringed at Falsterbo Bird Observatory in 1994 distributed on different trapping sites. A: Fyren (lighthouse) 21 March - 10 June. B: Fyren 21 July - 10 November. C: Flommen (reedbed) 21 July - 30 September. D: Trapping outside the standard scheme. E: Pulli

	A	B	C	D	E	SUMMA
SPARVHÖK <i>Accipiter nisus</i>	-	34	11	-	-	45
TORNFALK <i>Falco tinnunculus</i>	-	1	-	-	4	5
VATTENRALL <i>Rallus aquaticus</i>	-	-	1	-	-	1
ENKELBECKASIN <i>Gallinago gallinago</i>	-	-	2	-	-	2
SKOGSSNÄPPA <i>Tringa ochropus</i>	-	-	2	-	-	2
GRÖNBENA <i>Tringa glareola</i>	-	-	4	-	-	4
DRILLSNÄPPA <i>Actitis hypoleucos</i>	-	-	2	-	-	2
RINGDUVA <i>Columba palumbus</i>	2	1	-	-	-	3
GÖK <i>Cuculus canorus</i>	-	1	-	-	-	1
GÖKTYTA <i>Jynx torquilla</i>	-	1	-	-	-	1
SPILLKRÅKA <i>Dryocopus martius</i>	-	1	-	-	-	1
STÖRRE HACKSPETT <i>Dendrocopos major</i>	-	19	-	-	-	19
BACKSVALA <i>Riparia riparia</i>	-	-	18	-	-	18
LADUSVALA <i>Hirundo rustica</i>	2	-	33	-	-	35
TRÄDPIPLÄRKA <i>Anthus trivialis</i>	2	54	11	-	-	67
ÄNGSPIPLÄRKA <i>Anthus pratensis</i>	-	2	2	-	-	4
GULÄRLA <i>Motacilla flava</i>	-	1	23	-	-	24
SÄDESÄRLA <i>Motacilla alba</i>	10	2	9	-	-	21
GÄRDSMYG <i>Troglodytes troglodytes</i>	89	485	46	-	-	620
JÄRNSPARV <i>Prunella modularis</i>	130	163	142	-	-	435
RÖDHAKE <i>Erithacus rubecula</i>	609	1451	55	-	-	2115
NÄKTERGAL <i>Luscinia luscinia</i>	15	2	-	-	-	17
BLÅHAKE <i>Luscinia svecica</i>	-	-	1	-	-	1
SVART RÖDSTJÄRT <i>Phoenicurus ochruros</i>	4	6	-	-	-	10
RÖDSTJÄRT <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	105	118	6	1	-	230
BUSKSKVÄTTA <i>Saxicola rubetra</i>	2	2	21	-	-	25
STENSKVÄTTA <i>Oenanthe oenanthe</i>	2	2	2	-	-	6
KOLTRAST <i>Turdus merula</i>	51	31	-	-	5	87
BJÖRKTRAST <i>Turdus pilaris</i>	4	1	1	-	-	6
TALTRAST <i>Turdus philomelos</i>	34	174	1	-	-	209
RÖD Vingetrast <i>Turdus iliacus</i>	4	29	-	-	-	33
DUBBELTRAST <i>Turdus viscivorus</i>	-	2	-	-	-	2
GRÄSHOPPSÅNGARE <i>Locustella naevia</i>	-	1	10	-	-	11
VATTENSÅNGARE <i>Acrocephalus paludicola</i>	-	-	1	-	-	1
SÄVSÅNGARE <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	-	1	1014	-	-	1015
KÄRRSÅNGARE <i>Acrocephalus palustris</i>	6	3	110	-	-	119
RÖRSÅNGARE <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	10	23	2599	-	-	2632
TRASTSÅNGARE <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	-	-	4	-	-	4
HÄRMSÅNGARE <i>Hippolais icterina</i>	20	26	2	-	-	48
HÖKSÅNGARE <i>Sylvia nisoria</i>	-	1	-	-	-	1

	A	B	C	D	E	SUMMA
ÄRTSÅNGARE <i>Sylvia curruca</i>	92	65	6	-	-	163
TÖRNSÅNGARE <i>Sylvia communis</i>	53	31	44	-	-	128
TRÄDGÅRDSSÅNGARE <i>Sylvia borin</i>	94	138	4	-	-	236
SVARTHÄTTA <i>Sylvia atricapilla</i>	39	95	4	-	-	138
KUNGSFÅGELSÅNGARE <i>Phylloscopus proregulus</i>	-	1	-	-	-	1
TAIGASÅNGARE <i>Phylloscopus inornatus</i>	-	1	1	-	-	2
GRÖNSÅNGARE <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	-	13	-	-	-	13
GRANSÅNGARE <i>Phylloscopus collybita</i>	44	117	11	-	-	172
LÖVSÅNGARE <i>Phylloscopus trochilus</i>	831	1045	341	-	-	2217
KUNGSFÅGEL <i>Regulus regulus</i>	150	3011	5	-	-	3166
BRANDKR. KUNGSFÅGEL <i>Regulus ignicapillus</i>	2	-	-	-	-	2
GRÅ FLUGSNAPPARE <i>Muscicapa striata</i>	38	72	-	-	-	110
MINDRE FLUGSNAPPARE <i>Ficedula parva</i>	1	6	-	-	-	7
SVARTVIT FLUGSNAPPARE <i>Ficedula hypoleuca</i>	31	68	1	-	6	106
STJÄRTMES <i>Aegithalos caudatus</i>	-	35	-	-	-	35
TOFSMES <i>Parus cristatus</i>	-	1	-	-	-	1
SVARTMES <i>Parus ater</i>	-	31	-	-	-	31
BLÅMES <i>Parus caeruleus</i>	12	6754	178	-	7	6951
TALGOXE <i>Parus major</i>	20	600	-	2	30	652
NÖTVÄCKA <i>Sitta europaea</i>	-	10	-	-	-	10
TRÄDKRYPAR <i>Certhia familiaris</i>	5	17	-	-	-	22
TRÄDG.TRÄDKRYPAR <i>Certhia brachydactyla</i>	-	-	-	1	-	1
PUNGME <i>Remiz pendulinus</i>	-	-	13	-	-	13
TÖRNSKATA <i>Lanius collurio</i>	29	14	5	-	-	48
NÖTSKRIKA <i>Garrulus glandarius</i>	-	1306	-	-	-	1306
SKATA <i>Pica pica</i>	-	3	-	-	-	3
NÖTKRÅKA <i>Nucifraga caryocatactes</i>	-	12	-	-	-	12
STARE <i>Sturnus vulgaris</i>	21	2	1	-	100	124
PILFINK <i>Passer montanus</i>	-	102	7	-	-	109
BOFINK <i>Fringilla coelebs</i>	92	309	-	-	-	401
BERGFINK <i>Fringilla montifringilla</i>	5	104	1	-	-	110
GULHÄMPLING <i>Serinus serinus</i>	-	1	-	-	-	1
GRÖNFINK <i>Carduelis chloris</i>	20	148	3	-	-	171
STEGLITS <i>Carduelis carduelis</i>	-	3	-	-	-	3
GRÖNSISKA <i>Carduelis spinus</i>	1	2670	238	-	-	2909
HÄMPLING <i>Carduelis cannabina</i>	9	3	-	-	-	12
VINTERHÄMPLING <i>Carduelis flavirostris</i>	-	3	-	-	-	3
GRÅSISKA <i>Carduelis flammea</i>	2	560	14	-	-	576
SNÖSISKA <i>Carduelis homemanni</i>	-	8	-	-	-	8
ROSENFINK <i>Carpodacus erythrinus</i>	4	-	-	-	-	4
DOMHERRE <i>Pyrrhula pyrrhula</i>	-	242	-	-	-	242
STENKNÄCK <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	-	1	-	-	-	1
GULSPARV <i>Emberiza citrinella</i>	1	28	-	-	-	29
VIDESPARV <i>Emberiza rustica</i>	-	-	1	-	-	1
DVÄRGSPARV <i>Emberiza pusilla</i>	-	1	-	-	-	1
SÄVSPARV <i>Emberiza schoeniclus</i>	6	18	303	-	-	327
SUMMA	2703	20287	5314	4	152	28460
Arter	44	71	48	3	6	86